

AMBASADORI ODRŽIVOG
RAZVOJA I ŽIVOTNE SREDINE
ENVIRONMENTAL AMBASSADORS
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

САВЕТОВАЊЕ ПУТЕМ ИНТЕРНЕТА ЕКО И КЛИМАТСКИ ОДРЖИВЕ ПРАКСЕ И НАВИКЕ У ГРАДСКИМ И СЕОСКИМ СРЕДИНАМА

https://europa.eu/climate-pact/events/satellite-event-series-seminars-climate-and-environment-ambassadors_en
<http://ambassadors-env.com/blog/2021/10/19/seminari-za-ambasadore-klime-i-zivotne-sredine/>

Ово је 2. СЕМИНАР ЗА АМБАСАДОРЕ
КЛИМЕ И ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Београд, 21. фебруар 2022. године

ЗУОВ, одлука број 1789-4/2021 од 30.12.2021. године

Konferencija 21.02.2022.- Predavanje - Prof dr Andjelka
Mihajlov, office@ambassadors-env.com

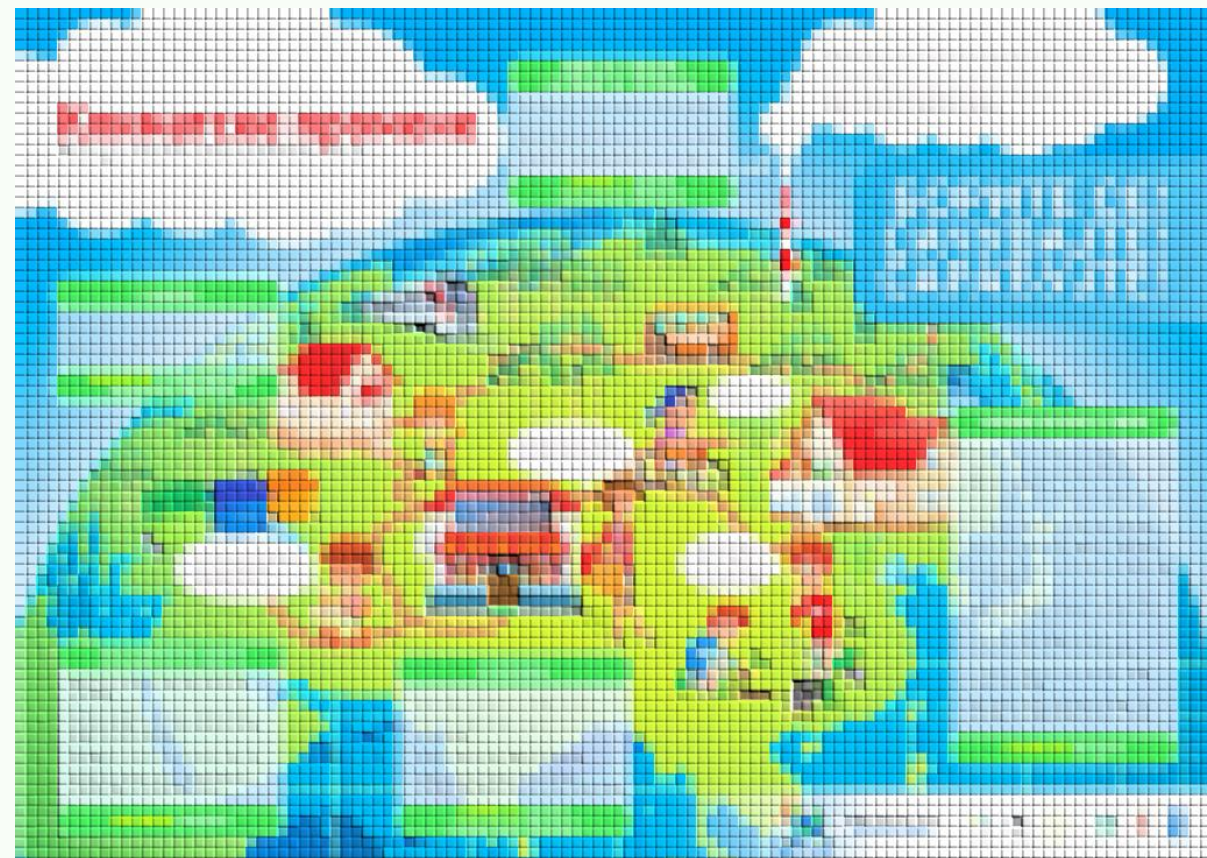

AMBASADORI ODRŽIVOG
RAZVOJA I ŽIVOTNE SREDINE

ENVIRONMENTAL AMBASSADORS
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Кључне речи Климатског пакта у вези изградње отпорности на климатске претње у насељеним местима

Проф др Анђелка Михајлов

Настављам са „речником“ - објашњавањем значења основних појмова из **Климатског пакта** (1. део је био у оквиру Конференције путем интернета „Зелена знања и вештине“, која је одржана 25. новембра 2021. са преко 90 учесника; на овој претходној конференцији моје предавање је било под насловом „Основни речник Климатског пакта и кључне речи у вези нискоугљеничног развоја»)

Европски климатски пакт је усмерен на сензибилизацију јавности и потпору активном ангажману у заштити климе и одрживијем понашању.

#EUClimate Pact
#EUGreanDeal

- Са мандатом ЕВРОПСКОГ АМБАСАДОРА КЛИМАТСКОГ ПАКТА (и Амбасадорке одрживог развоја и животне средине)

Кроз ово предавање ...између осталог указујем на писменост у подручју климе и животне средине; да на темељу научних сазнања и упозоравања на климатску кризу допринесем променама наших свакодневних навика, обликовања политика и друштва.

Serbia

European Climate Pact Ambassador in Serbia, Candidate country for EU membership

[Andjelka Mihajlov \(/climate-pact/ambassadors/meet-our-ambassadors/andjelka-mihajlov_en/\)](/climate-pact/ambassadors/meet-our-ambassadors/andjelka-mihajlov_en/)

Email anmihajlov@gmail.com

Social media links [LinkedIn \(/https://www.linkedin.com/in/1anmi/\)](https://www.linkedin.com/in/1anmi/)

European Climate Pact Ambassador in Serbia, Candidate country for EU membership

Environmental Ambassador for Sustainable Development, PhD in Technical Sciences, University Professor (retired).

In 2005 nominated for UNEP Champions of the Earth award. In 2006 she has been acknowledged as UNEP Women Environmental Leader of Western Balkan. Has 25 years of experience in climate change and environmental policy development and governance. She has been Serbian Minister from 2002 to 2004. As the expert, she is involved in country's negotiation with EU on Chapter 27.

Thematic areas

climate education & awareness raising energy green skills sustainable food

Country

Serbia

- Планови за борбу против климатских промена који су до сада званично поднети УН-у значили би загревање од 2,4°C до краја века.

БОРБА ПРОТИВ
КЛИМАТСКИХ
ПРОМЕНА ЈЕ ВАЖНА

United Nations
Climate Change

**The
different**

+1.5°C

**futures
that**

+2°C

**lie
ahead.**

+3°C

2,4°C

Поновимо шта су: Гасови са ефектом стаклене баште

Гасови са ефектом стаклене баште јесу гасови и други гасовити састојци који се налазе у атмосфери, како природног, тако и антропогеног порекла који апсорбују и поново емитују инфрацрвено зрачење.

Повећање концентрације гасова са ефектом стаклене баште представљају главни узрок климатских промена данас. Као резултат људских активности, пре свега сагоревања фосилних горива, развоја индустрије и саобраћаја и крчења шума, атмосферске концентрације гасова са ефектом стаклене баште **као што су угљен-диоксид (CO₂), метан (CH₄) и азотсубоксид (N₂O)** достигле су рекордне нивое – више су него у било ком периоду у последњих најмање 800.000 година. Природна концентрација угљен-диоксида у атмосфери варирала је током историје и кретала се између 180 и 300 ppm (енг. parts per million – делова на милион других честица). Данас, концентрације CO₂ износе 400 ppm! Од почетка индустријске револуције (од педесетих година 18. века), концентрација угљен-диоксида у атмосфери повећала се за 40%, концентрација метана за 120%, а концентрација азотсубоксида за 20%! Мишљење да људска активност води ка јачању ефекта стаклене баште први је изразио шведски научник Сванте Аренијус, још 1896. године.

Животна средина vs екологија

Животна средина јесте скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни односи чине окружење, односно простор и услове за живот;

Екологија, која се обично сматра граном биологије, општа је наука која проучава жива бића (организме).

Загађивач vs Загађујућа МАТЕРИЈА

Загађивач јесте правно или физичко лице које својом активношћу или неактивношћу загађује животну средину

Поновимо и.....

Загађујуће материје јесу материје чије испуштање у животну средину утиче или може утицати на њен природни састав, особине и интегритет

Климатска криза није проблем будућности – већ смо узроковали климатске промене на Земљи и нарушили већину њених екосистема.

На почетку бих вас упутила на помоћну литературу:

“Климатски пакет” на српском језику

<http://ambassadors-env.com/blog/2021/09/07/klimatski-paket-na-srpskom-jeziku-je-dostupan/>

<http://klimatskipaket.klimatskepromene.rs/>

Постер:

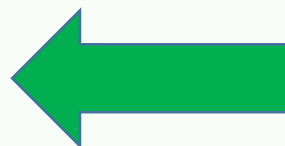
<http://ambassadors-env.com/en/files/Poster.pdf>

Анализа климатске ситуације и њених утицаја на децу у Србији

<http://ambassadors-env.com/blog/2021/11/12/preporucujemo-analizu-analiza-klimatske-situacije-i-njenih-uticaja-na-decu-u-srbiji/>

Структура данашњег предавања (фокус термини од значаја за развој градских и сеоских средина)

- 1. Зелене површине
- 2. Зелена мобилност
- 3. Зелена градња

Овако их као садашње приоритете наводи Европски Климатски пакт

Важно разумети разлику између **зеленог** и „**испирања зеленом бојом**“

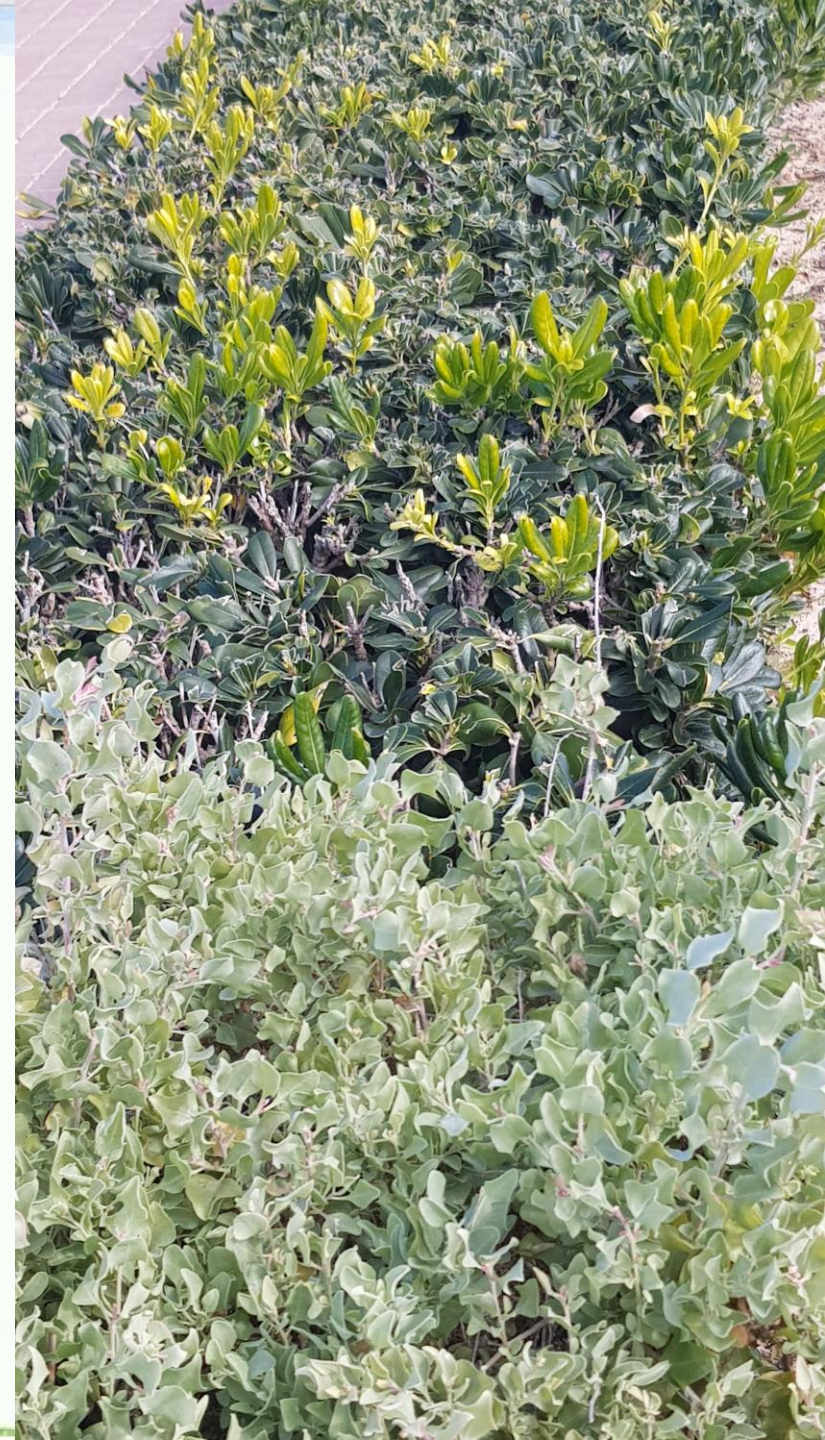
Примери :

.... **зелени простор** за рекреацију..... Зеленим инвестицијама унапређујемо квалитет живота грађана.....За **зелене пројекте** у.....велика улагања у **зелене пројекте** у.....имплементација **Зелене агенде** у Србији.....зеленим инвестицијама.....зеленој транзицији....добити **зелену оазу**.....одржива **зелена мобилност**

Сугестија 1:питајте шта је неко мислио када је уз неку реч додао придев ЗЕЛЕН-О.

Сугестија 2: Не употребљавајте реч ЗЕЛЕНО ако нисте спремни да дате адекватно објашњење и образложење

(.....да ли је ваше «Зелено» оно што је «пријатељско» за животну средину и климу?)

1. Зелене површине

- Увод - зашто клими/људима у градовима и селима требају зелене површине
- Отпорност на климатске претње
- Зелене површине и зелене јавне површине
- Озелењавање, садња дрвећа (пошумљавање/дефорестација)
- Биодиверзитет/биоразноликост
- Natura 2000
- Екотуризам

Увод - зашто клими/људима у градовима и селима требају зелене површине

- Требамо стабла и зелене површине у градовима јер апсорбују емисије и снижавају температуру ваздуха, а у руралним подручјима имају вишеструке користи за биоразноликост, пољопривреду и екотуризам.

Европска Комисија је у својој новој стратегији за биоразноликост најавила да ће подупрети садњу 3 милијарде нових стабала у Европи до 2030.

Отпорност на климатске претње

- Визија климатске отпорности треба да се постигне кроз три међузависна исхода:
- **Отпорни људи и средства за живот.** Када живимо у свету у коме су људи који су најрањивији на климатске ризике, потребно је предузети радње од којих сви имају користи: од система раног упозорења; пристојне, безбедне и зелене послове; отпорни ланци вредности; социјална заштита; и довођење финансија тамо где је важно (**у локалне заједнице**). Ово помаже у постизању климатске правде и праведне транзиције за све, а да нико не заостане.
- **Отпорна предузећа и економије** у којима сва предузећа у потпуности разумеју све климатске ризике, инвеститора и друштва. Предузимају се радње за управљање овим ризицима у секторима и унутар њих, **са посебним фокусом на градове**, инфраструктуру, услуге (укључујући енергију, транспорт и индустрију), пољопривреду и храну, воду и природне екосистеме, и океанске и обалне системе. Ово укључује пружање приступа осигурању од климатских ризика за мала, средња и велика предузећа
- **Отпорни системи заштите животне средине** где је природа, са својим мозаиком копнених и морских екосистема, прва линија одбране од климатских ризика од екстремних догађаја и катастрофа. То значи да су биодиверзитет и природни екосистеми заштићени како би се осигурало да свет има адекватну храну, чист ваздух, свежу воду, плодно земљиште и «услуге опрашивања». **Ово је најважније ако желимо да обезбедимо отпоран и одржив развој за људско и планетарно здравље и богатство и научимо лекције из пандемије COVID-19.**

Зелене површине и зелене јавне површине

Овде зелено означава боју.....озелењене површине

- **Зелени простор** (земљиште које је делимично или потпуно прекривено травом, дрвећем, жбуњем или другом вегетацијом). Зелени простор укључује паркове, јавне баште и гробља
- **Јавним површинама** сматрају се места где се ужива, социјализује...Примери: парк, игралиште, пешачке зоне, тргови, урбане шуме и пикник зоне, обале река и језера, плаже, бициклистичке стазе, конгресни комплекси, места за окупљање, баште кафеа, подземни пролази, надвожњаци, железничке/аутобуске станице, у нашој земљи и већина школа и зелене пијаце

Озелењавање, садња дрвећа (пошумљавање/дефорестација)

- Садња дрвећа није исто што и пошумљавање, али може бити уколико дрвеће садимо у шуми
- Након садње стабла треба дугорочно неговати и одржавати
 - (дефорестација – сеча или уклањање шума са земљишта које се затим преображава за нешумску употребу)

Упућујем вас на **међународно сертификовани курс путем интернета: Обука жена за бављење хемикалијама и отпадом на јавним површинама**

<http://ambassadors-env.com/blog/2021/11/27/prijavite-se-na-novi-onlajn-kurs-na-srpskom-obuka-zena-za-bavljenje-hemikalijama-i-otpadom-na-javnim-povrsinama/>

Од садње дрвећа имамо вишеструке користи

Биодиверзитет/биоразноликост

Natura 2000

- Биодиверзитет, биоразноликост или биолошка разноврсност (grč.bios-bios + lat. Diverssus – različitost) представља разноврсност свих живих бића на планети Земљи (односно свеукупност гена-генетички диверзитет, врста-специјски диверзитет и екосистема-екосистемски диверзитет)
- **Natura 2000** је највећа мрежа заштићених подручја; 18% простора ЕЗ је заштићено кроз ову мрежу

Екотуризам

- Екотуризам је нова концепција понашања која у седиште ставља природу. Екотуризам помаже људима да виде лепоту и јединственост природе, да схвате како је све у свету око њих повезано, колико врста биљака и животиња живи на нашој планети и **колико стање животне средине зависи од поступака сваког од нас**

Примери подршке одрживом туризму код нас:

За хотеле и смештаје: ПРОГРАМ ЗЕЛЕНИ КЉУЧ <http://ambassadors-env.com/project/zeleni-kljuc-medunarodna-eko-sertifikacija-turistickih-objekata/> ; <http://feeserbia.com/>

За плаже и марине: ПРОГРАМ ПЛАВА ЗАСТАВА <http://ambassadors-env.com/project/plava-zastava-otvoren-poziv-za-plaze-i-marine-za-dobijanje-medjunarodne-eko-sertifikacije/> ;

Konferencija 21.02.2022. Predavanje - Prof. Dr. Anđelka

Mihajlov, office@ambassadors-env.com

<http://feeserbia.com/>

2. Зелена мобилност

- Увод - зашто клими/људима у градовима и селима треба зелена мобилност (транспорт)
- Инфраструктура за зеленију мобилност (одрживо планирање развоја градова и села)
- Лични избори у смеру зеленије мобилности (и смањења угљеничног отиска)

Увод - зашто клими/људима у градовима и селима треба зелена мобилност (транспорт)

- Начин постојећег транспорта емитује значајне количине гасова са ефектом стаклене баште
- Потребно је декарбонизовати превоз
- Потпомогнути дигиталним решењима и већом доступношћу, јавни превоз, вожња бициклом, ходање и други облици «чисте» мобилности могу учинити наше градове чистијима и створити нове прилике за запошљавање и иновације. То се односи и на специфичне потребе жена у превозу, захтеве особа са инвалидитетом и старијих особа у погледу приступачности, али и избегавање стамбене сегрегације омогућавањем јавног превоза за све.

Инфраструктура за зеленију мобилност (одрживо планирање развоја градова и села)

- Свеобухватан прелазак на зелену мобилност већ је у току. Многи европски градови и њихови становници траже сигурније, здравије и јефтиније облике мобилности, који укључују побољшање бицикличке инфраструктуре, развој система за заједничко коришћење возила или набавку «по животну средину прихватљивих» аутобуса, пловила и возова. У руралним подручјима удаљености су често веће него у урбаним срединама, а јавни је превоз ређи и концентрисан у гушће насељеним подручјима.

Лични избори у смеру зеленије мобилности (и смањења угљеничног отиска)

- Бирајте „чистије“ видове кретања (Велика емисија гасова са ефектом стаклене баште је повезана са нашим личним активностима и зависи од врсте превоза који су нам на располагању и нашим одлукама у погледу мобилности).
- У Климатском пакету погледајте како, ако већ имате возило које *није баш пријатељско по животну средину и климу*, можете ипак смањити угљенични отисак тог возила

3. Зелена градња/зелене зграде

- Увод - зашто клими/људима у градовима и селима требају зелене зграде
- Енергетска ефикасност и изолација
- Обновљиви извори енергије vs ослањање на употребу фосилних горива
- Остало (нискоугљенични материјали при градњи и др. од важности)

Код куће, на радном месту и у слободно време **много времена проводимо у затвореним просторима**: у зградама које се греју или хладе на фосилна горива и које можда нису добро изоловане; у просторима који можда нису отпорни на топлотне таласе или велике хладноће.

Ако посматрамо **цели животни циклус** пројектовања, изградње, коришћења, обнове и рушења, **грађевински сектор је највећи потрошач енергије у ЕУ-у (40 %), највећи потрошач сировина (50 % извађених материјала)**, а тиме и један од највећих извора гасова са ефектом стаклене баште(у њему **настаје 36 % директних и индиректних емисија повезаних са енергијом**).

- Због пораста температуре, све чешћи су топлотни таласи и повећање се потреба за енергијом за хлађење зграда лети (а за хлађење пословне зграде потребно је трипут више енергије него за грејање).

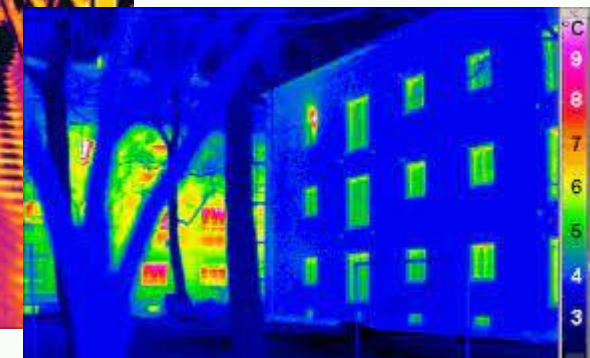
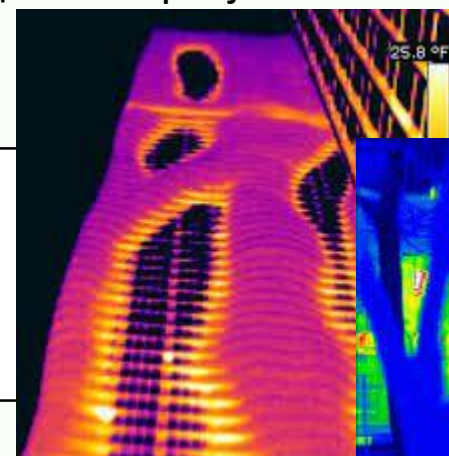
Енергетска ефикасност и изолација

Каква нам је изолација зграда и колико су енергетски ефикасне?

Енергетска ефикасност је однос између количине потрошене енергије и резултата који се добије њеном потрошњом.

Уштеда енергије су све мере које се предузимају у циљу смањења утрошка енергије и повећања употребе обновљивих видова енергије.

Домаћинства у Србији троше око 60% више електричне енергије у односу на просек у ЕУ

На који начин нам топлота „бежи“ из станова и зграда...погледајте и <https://klima101.rs/energetska-efikasnost-termovizijski-snimci/>

Обновљиви извори енергије vs ослањање на употребу фосилних горива

- Енергија из фосилних горива последично доводи до утицаја на климатске промене, загађења животне средине, укључујући загађење ваздуха

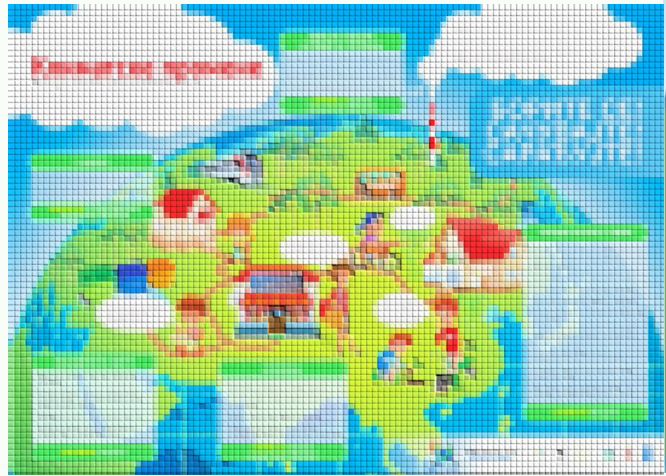

Остало (нискоугљенични материјали при градњи и др. од важности)

- Како би нам зграде биле климатски прихватљивије, морамо употребљавати нискоугљичне материјале, квалитетније градити нове зграде и обнављати постојеће, јер ће већина њих бити у функцији још деценијама.
- Потребно је у пракси спроводити стандарде за сертификацију зграда по питању животне средине (Најпознатији и најчешће коришћени системи су BREEAM - Велика Британија, LEED - САД, DGNB - Немачка)

Хвала на пажњи!

БОРИТЕ СЕ! САЧУВАЈТЕ! САРАЂУЈТЕ!

ОДЛАЗАК У ШКОЛУ, НА ОДМОР И ПУТОВАЊЕ

Кад год можете идите пешице или возите бицикл.
Користите јавни превоз.
Када путујете далеко користите воз уместо авиона.
Учествујте у акцијама против климатских промена.

БОРИТЕ СЕ против климатских промена!

У ШКОЛИ

Окачите овај постер на школски платно.
Пошаљите ове препоруке својим пријатељима.

САРАЂУЈТЕ на заустављању климатских промена!

УШТЕДА ЕНЕРГИЈЕ У ДОМУ

Изуолујте стан или кућу и уградите енергетски ефикасне прозоре, тако да вам зими не треба додатно грејање.
Лети подесите температуру на клима уређају на 25-26 °C
Искључите светла када вам нису потребна.
Користите енергетски ефикасне сијалице.
Искључите пуњаче за мобилне телефоне када их не користите.
Не остављајте рачунар, телевизор и друге уређаје у режиму спавања- искључите их.
Перите одећу на програму од 30-40 °C.
Размислите шта треба да узмете из фриџидера пре него што га отворите.
За кување користите сано онолико воде колико вам треба.
Кад кувате храну, поклопите посуду – то смањује потрошњу енергије за 2.5 пута.

САЧУВАЈТЕ ресурсе!

СВАКОДНЕВНИ САВЕТИ

Искључите славину када вам вода није потребна.
Водите рачуна о стварима, трајаће дужи.
Чувајте папир, а штампач користите само када вам је то потребно.
Сортирајте отпад и рециклирајте кад год можете.
Користите ствари које су рециклиране и ствари које се могу рециклирати.

САЧУВАЈТЕ ресурсе!

КУПОВИНА

Када идете у куповину са родитељима:
понесите своју торбу, не користите нову из продавнице;
купујте енергетски ефикасне уређаје;
купујте локалну храну и робу да бисте смањили емисију угљеника услед транспорта.

БОРИТЕ СЕ против климатских промена!

Укупнику увек са торбом - нема више пластички кеса!

Бицикли су кул!

Садите дрвеће - јер апсорбује угљен-диоксида!

Папир који вам није потребан можда да се рециклира. Рециклирајте папир, сачувајте шуму!